

TALOUSARVIO 2025

Talousarvioraami Suunnitteluohje

Kunnanhallitus 19.6.2024

Askolan kunta

TALOUSARVIO 2025 -SUUNNITTELUOHJE

1. Johdanto

1.1. Talousarvion suunnitteluohjeen tarkoitus

Kuntastrategia–asiakirja on kunnan keskeisin toimintaa ohjaava asiakirja ja johtamisen väline. Kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma on kuntastrategian toteuttamisen ja seurannan väline.

Talousarvion suunnitteluohjeella tarkoitetaan kunnanhallituksen talousarvion suunnitteluun ohjetta laadinta-aikataulusta, tehtäväkohtaisista käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosien tavoitteista. Palvelualueet valmistelevat talousarvioehdotuksensa kunnanhallituksen antamien ohjeiden ja kehysten pohjalta.

Talouden ja toteuman raportointi tehdään sitovuustasojen mukaisesti talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa ilmoitettujen raportointiaikataulujen mukaan talousarviovuoden aikana.

1.2. Talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisen velvoite

Kuntalain 110 § mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavalle kalenterivuodelle talousarvio. Samalla valtuuston on hyväksyttävä kahta tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Vuoden 2025 talousarvion suunnitteluohjeessa on annettu euromääräinen raami kunnan käyttötalousmenoilta palvelu- ja tehtäväalueille. Investointitaso ja rahoitusosan raami on esitetty tiukkana kestävän talouden näkökulmasta.

Palvelualueiden talousarviokokonaisuus pitää olla 4.10.2024 mennessä tehtynä. **Talousarvioesitykset käsitellään toimielimissä 4.10.2024 mennessä.** Myös konserniyhtiöt toimittavat talousarvioesitykset kunnan talouspalveluihin samalla aikataululla.

1.3. Talousarvion tehtävät ja rakenne

Talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosien näkökulmista.

Käyttötalousosassa asetetaan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen edellyttämät tulot ja menot.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulo-rahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin.

Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Investointiosassa voidaan myös määritellä esimerkiksi yksittäisiä investointikohteita sitovaksi.

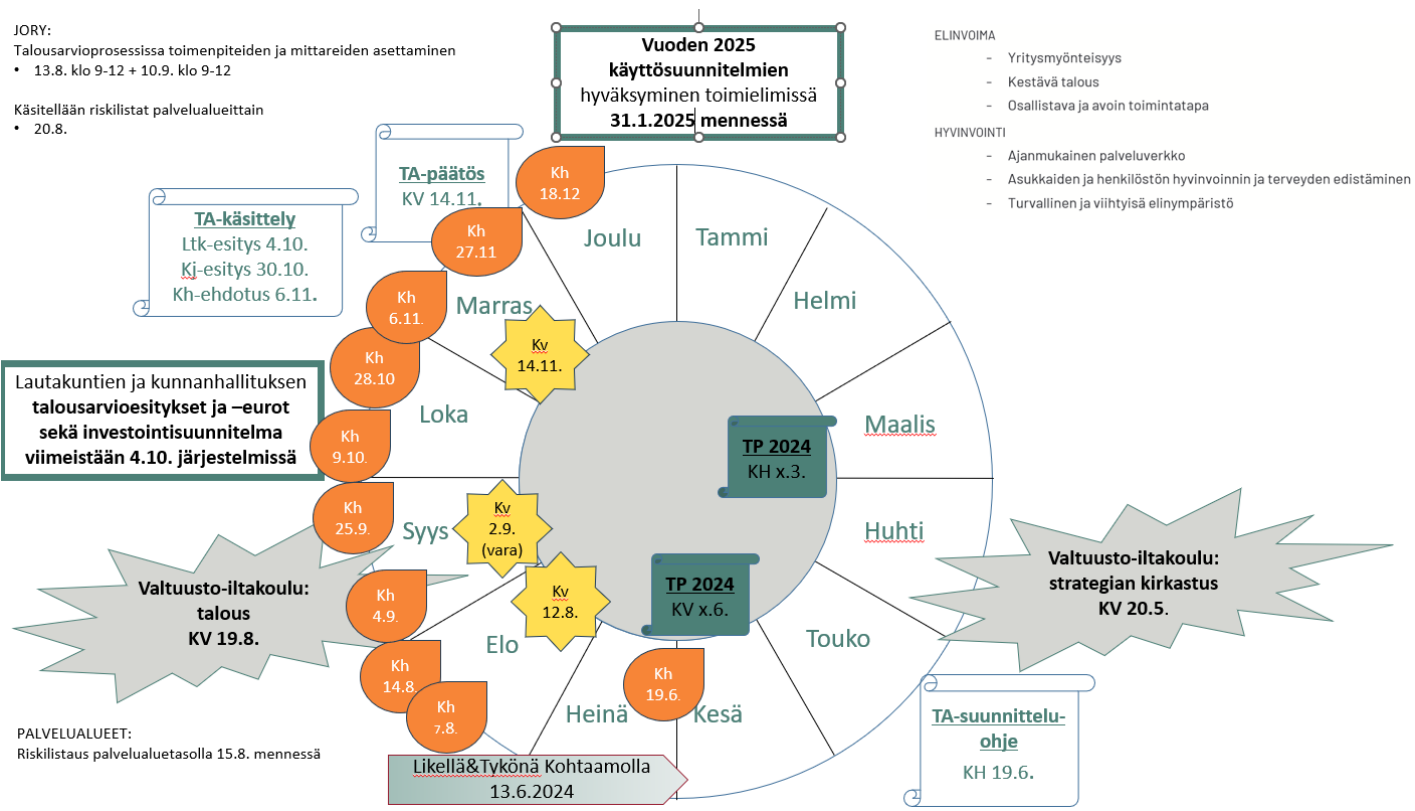
Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Askolan kunnan talousarvio laaditaan nettoperiaatteella eli talousarviossa sitovuus määrätään tulojen ja menojen erotuksena. **Sitova taso on ulkoinen toimintakate.**

1.4. Talousarvion valmisteluaikataulu

Määräaika	Käsittely	Tehtävä
20.5.2024	Valtuusto	Valtuuston iltakoulu ”Strategian päivitys vuosille 2024-2026
19.6.2024	Kunnanhallitus	Vuoden 2025 suunnitteluohje ja palvelu- ja tehtäväaluekohtainen talousarvioraami
06-09/2024	Palvelualueet	Talousarvion laadinta-aika (taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet, mittarit)
08/2024	Palvelualueet + talouspalvelut	Palkkabudjetoinnin läpikäynti henkilöittäin (talouspalvelut varaa ajat kalentereista)
30.6.2024	Talouspalvelut	Talousarvion tekstipohjat valmiina
13.8.2024	Johtoryhmä	Talousarviossa määriteltävien toimenpiteiden ja mittareiden asettaminen
15.8..2024	Talouspalvelut	Henkilöstökulut syötettynä Accuna-ohjelmassa – alustavat tiedot
15.8.2024	Palvelualueet	Palvelualueiden riskilistaukset
19.8.2024	Valtuusto	Valtuuston iltakoulu ”Kuntatalous”
20.8.2024	Johtoryhmä	Palvelualueiden riskilistauksien käsittely ja valmistelu kunnanhallituksen käsittelyä varten. Talousarvion 2025 tilannekatsaus.
viim. 31.8.2024	Palvelualueet + talouspalvelut	Palkkabudjetoinnin läpikäynti henkilöittäin
3.9.2024	Konsernijory	Päivitetty kuntastrategia, ta25 toiminnalliset tavoitteet, riskienhallinta
10.9.2024	Johtoryhmä	Talousarvio 2025 – tilannekatsaus talousarvion laadintaan
15.9.2024	Palvelualueet	Talousarvioeurot Accuna-ohjelmassa syötettynä
24.9.2024	Elinympäristö-lautakunta	Kokous mm. ta2025 käsittely ja osavuositarkastus
25.9.2024	Kunnanhallitus	Palvelualueiden riskilistauksien läpikäynti ja vaikutukset talousarvio 2025 laadintaan, toimintoihin ym.
26.9.2024	Osaaminen ja elämänlaatu - lautakunta	Kokous mm. ta2025 käsittely ja osavuositarkastus
30.9.2024	Konserniyhtiöt	Konserniyhtiöistä tyttärien talousarviot (eurot ja tavoitteet)
4.10.2024	Palvelualueet + tekninen johtaja	Investointisuunnitelma ja –tekstit talouspalveluille
4.10.2024	Palvelualueet	Lautakuntien talousarvioesitykset hyväksyttyinä lautakunnissa
15.10.2024	Säätiön hallitus Kunnanjohtaja Talouspalvelut	Investointien (uusi lukio) rahoitussuunnitelma Veikko Pohjanpellon säätiö sr:n kanssa
Vko 41-43	Talouspalvelut	Sisäiset erät, koko kunnan talousarvioehdotuksen kokoaminen
30.10.2024	Kunnanjohtaja	Kunnanjohtajan ehdotus talousarvioksi
6.11.2024	Kunnanhallitus	Talousarvioehdotuksen käsittely, talousarvioesitys valtuustolle
14.11.2024	Kunnanvaltuusto	Talousarvion 2025 hyväksyminen Talousarvion täytäntöönpano-ohjeet Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma
1.12.2024- 31.1.2025	Palvelualueet	Käyttösuunnitelmien hyväksyminen lautakunnissa

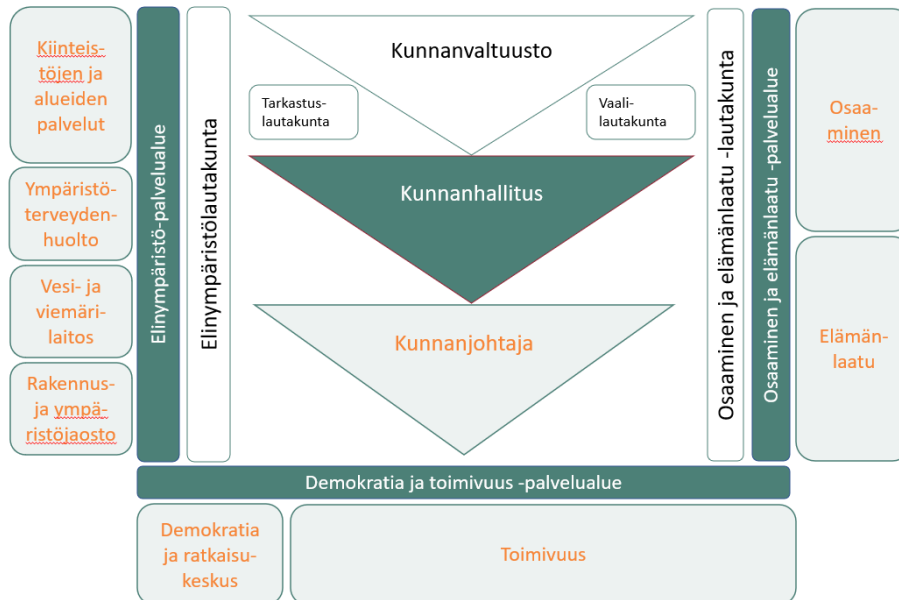
1.5. Taloussuunnittelun vuosikello

2. Organisaatio ja johtamisjärjestelmä

2.1. Organisaatio

Askolan kunnan organisaatio 1.1.2025

Toimielin

Kunnanvaltuusto ja -hallitus
Keskusvaalilautakunta
Tarkastuslautakunta
Osaaminen ja elämänlaatu –lautakunta
Elinympäristölautakunta *
Rakennus- ja ympäristöjaosto*

Palvelualue

Demokratia ja toimivuus
Vaalit
Tarkastustoimi
Osaaminen ja elämänlaatu
Elinympäristö

Tehtäväalue

Rakennus- ja ympäristö

*Elinympäristölautakunnan alaisuuteen kuuluu rakennus- ja ympäristöjaosto. Rakennus- ja ympäristö -tehtäväalue toimii Askolan, Pornaisten, Myrskylän ja Pukkilan yhteistä rakennus- ja ympäristön-suojeluviranomaisena Askolan toimiessa isäntäkuntana. Tehtäväalue toimii rakennus- ja ympäristöjaostona, joka laatii tehtäväalueen talousarvion. Rakennus- ja ympäristötehtäväalue toimii osana elinympäristö-lautakuntaa, joka hyväksyy myös tehtäväalueen talousarvion osana palvelualueen talousarviosta.

2.2. Talousarviorakenne

Talousarviorakenne perustuu kuntaliiton talousarviosuositukseen.

Talousarviopohjat Askolan kunnan talousarviota on tehty organisaation sitovuustasojen mukaisesti. **Lautakunta hyväksyy lautakuntatasoiset sitovat ulkoiset toimintakatteet vastuualueittain.** Näistä muodostuu tehtävä- ja palvelualueiden kokonaisuus, **jonka valtuusto hyväksyy** valtuustotason sitovina määrärahoina **palvelu- ja tehtäväalueille.**

3. Talouden tavoite ja talousraamit

3.1. Yleinen taloudellinen tilanne

”Suomen talouskasvu virkooa pienin askelin taantumasta.” Suomen pankki kirjoittaa tiedotteessaan 11.6.2024. Inflaatio on hidasta ja kotitalouksien ostovoima parantuu hiljalleen, koska hintojen nousupaineet ovat maltillisia tällä hetkellä, toisaalta taas verojen kiristymisen ja sosiaalietuuksien heikentyminen luo ostovoiman kasvun hidastamista. Arvonlisäveron korotus nostaa kuluttajahintoja syyskuusta 2024 lähtien. Tästä syystä inflaatio kiihtyy vuonna 2025 aikana, vuonna 2026 sen odotetaan kuitenkin hidastuvan koska veronkorotusten inflaatiovaikutus pienenee. Kotitalouksien luottamus talouden kehitykseen jatkuu heikkona.

Julkinen talous pysyy lähivuosina selvästi alijäämäisenä. Julkinen velkasuhde kasvaa edelleen. Hallitus on päättänyt sopeutustoimista, joilla talouden tasapainottamista edistetään.

Työmarkkinoilla työllisyyden odotetaan kohentuvan vuonna 2025 ja työttömyys vähentymän, kun taantuma hellittää.

3.1.1. Toiminnan ja talouden riskit taloussuunnitelmakaudella 2025-2027

Kulujen kasvu aiheuttaa haasteita talouden tasapainolle. Verorahoitus (=verot + valtionosuus) kasvaa ja jopa vähenee ja näin ollen ei kata kuluja minimaalisten toimintatuottojen kanssa yhteenlaskettuna.

TEPA25-uudistus kasvattaa kuntien työllisyyden hoidon kuluja, joista pääosa kompensoidaan yleiskatteisen valtionosuuden kautta.

Valtionosuusuudistus on meneillään ja tavoitteena olla voimassa 1.1.2026 alkaen. Kesällä 2025 kuntien pitäisi saada ensimmäisiä laskelmia, miten valtionosuudet jatkossa kertyvät. Uudistuksen vaikutuksista ei ole vielä tarkempaa käsitystä, joka vaikuttaa huomattavasti vuosien 2026-2028 taloussuunnitelmavuosille verorahoituksen määrän arviointiin.

3.2. Askolan kunnan talous

Palvelualueilla pitää talousarviota valmistellessa tarkastella toimintatuottojen kertymiä sekä niiden perusteita. Samoin myös toimintakulujen puolella. **Tavoitteena on 1,0 % tehostaminen toimintakuluissa talousarviovuonna 2025.**

Talousarviovuosi 2025

Askolan kunnan tilinpäätös vuodelta 2023 osoitti 0,5 miljoonaa euroa ylijäämää. Ylijäämän muodostumiseen vaikuttivat erityisesti suotuisa verotulokertymä edellisvuosien verohäntien vaikutuksesta.

Kuluvan vuoden 2024 talousarvio on laadittu 0,2 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Kuntatalouden heikentyvä verorahoitus (verotulot + valtionosuudet) vaikuttavat alentavasti tulotasoon sekä huomattavat henkilöstökulujen työehtosopimusten mukaiset tarkastukset nostavat kulupuolella henkilöstökulujen osuutta.

Vuoden 2025 talousarviossa palvelualueiden yhteenlaskettu toimintakate on 14,2 miljoonaa euroa, joka on 0,3 miljoonaa euroa suurempi kuin kuluvan vuoden toimintakate. Toimintakate muodostuu yhteenlaskettuna toimintatuotot 3,9 M€, ja toimintakulut 18,1 M€. **Toimintakulujen kasvua on hillittävä huomattavasti vuoden 2025 aikana.**

Toimintatuottojen puolella ei ole suuria arvioita kasvusta. Toimintatuottoihin vaikuttaa mm. hankkeille myönnetty hanketulot.

Kasvua toimintakatteeseen muodostuu TEPA25 toimintakulujen (työllisyyden hoidon kustannukset + sakkomaksujen kasvu) osuudesta (arvio 370 euroa). Näitä kuluja vastaa valtionosuus (arvio 490 €) muodostuu yleiskatteellisenä ja näkyy tuloslaskelmalla vasta valtionosuuksien kohdassa. Osaaminen ja elämänlaatu sekä elinympäristö -palvelualueiden toimintakulut kasvavat pääosin henkilöstökulujen myötä, joissa on huomioitu työehtosopimusneuvotteluiden mukaiset korotukset.

Verotuloennuste perustuu Kuntaliiton verokehikkoennusteeseen 05/2024. Verotuloennuste on 11,95 miljoonaa euroa, joka on 100 000 euroa suurempi kuin kuluvan vuoden ennuste. Verotuloennuste ei sisällä veronkorotusehdotuksia. Uusi ennuste verotuloista julkaistaan elokuun lopulla.

Valtionosuuksien arvio perustuu Kuntaliiton tekemiin laskelmiin, joissa on huomioitu kuntien saamat liialliset valtionosuudet hyvinvointialueiden muodostumisen yhteydessä vuonna 2023. Valtionosuusennuste sisältää myös TEPA25 osuudet. Valtionosuuksia on arvioitu kertyvän 3,25 miljoonaa euroa, joka on 150 000 euroa vähemmän kuin kuluvana vuoden ennuste.

Poistojen ennusteena käytetty 1,55 miljoonaa euroa.

Tilikauden tulokseksi muodostuu 0,5 miljoonaa euroa alijäämäinen tulos.

Suunnitelmavuodet 2026-2027

Suunnitelmavuosista vuosi 2026 näyttäisi myös olevan alijäämäinen. Toimintakatteen ennusteen olevan 14,3 miljoonaa euroa, joka on 130 000 euroa suurempi kuin talousarviovuonna 2025. Verotuloissa on ennustetta pientä kasvua, samoin kuin valtionosuuksissakin.

Suunnitelmavuosi 2027 on ennusteessa tilikauden tuloksen osalta nolla. Toimintakatteeksi on arvioitu muodostuvan 14,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2027 on vähennetty elinympäristö-palvelualueen toimintatuottoja. Ennuste sisältää 0,5 miljoonan euron kasvun verotuloissa.

Luotettavien ennusteiden laatimisesta on tullut erittäin haastavaa kasvavien epävarmuustekijöiden ja kuntien toiminnan muutoksien vuoksi. Vuonna 2026 tuleva valtionosuusuudistus muuttaa määrätymisperusteita, joista ei ole vielä tarkkoja kuntakohtaisia laskelmia.

3.3. Asukasmäärä

Kunnan asukasmäärä on alentunut jo vuosia peräkkäin. Tilinpäätös 2022 asukasmäärä oli 4 767, tilinpäätös ja vuonna 2023 4 710 asukasta. Toukokuun 2024 lopussa oli asukasmäärä 4 712.

Talousarviovuodelle 2025 on arvioitu asukaslukuksi 4 700 henkilöä. Taloussuunnitelmavuosille 2026 - 2027 on arvioitu asukasluvun pysyvän samalla tasolla.

Toiminnan ja talouden näkökulmasta asukasluvun laskun pysäyttäminen loisi vakaamman pohjan suunnitteluun ja tarpeiden kartoitusta varten. Asukasluvun alentuminen vuosittain haastaa toiminnan suunnittelun ja mukauttamisen sekä luo epävarman tulorahoituspohjan verotulokertymäarvioihin sekä valtionosuuteen.

3.4. Käyttötalousosa

Alla olevassa taulukossa on esitetty palvelualueittain talousarvion laadinnan perustaksi esitetyt määrärahat (= sitova toimintakate). Palvelualueiden tulee omissa talousarvioesityksissään kohdentaa määrärahat vastuualueille ja määritellä toiminnan tavoitteet. Toiminnan tavoitteet määritellään niin että niillä on selkeät toimenpiteet ja mittarit, joilla voidaan osoittaa, miten tavoite on toteutunut.

Palvelualueiden pitää myös suunnitella suunnitelmavuodet 2025-2026 tehtäväluetasolla. Talousarviokirjassa pitää nostaa esille jo tiedustetut toiminnan muutokset ja näiden talouden vaikutus kuvata.

Palvelualue tehtäväalue	Toimielin	Tp 2022 1 000 €	Tp 2023 1 000 €	Ta 2024 1 000 €	Talous- arvio- raami 2025 1 000 €	Ts 2026	Ts 2027
Toimintakate							
Perusturva	Perusturva- lautakunta	9 582	-	-	-	-	-
Erikoissairaanhoido	Erikois- sairaanhoido	6 269	-	-	-	-	-
Osaaminen ja elämänlaatu	Osaaminen ja elämänlaatu – lautakunta	8 392	9 069	9 328	9 175	9 175	9 000
- Osaaminen			8 181	8 484	8 315	8 315	8 140
- Elämänlaatu			888	844	860	860	860
Elinympäristö	Elin- ympäristö- lautakunta	1 659	2 323	2 446	2 500	2 630	3 090
- Kiinteistöjen ja alueiden palvelut			2 114	2 340	2 290	2 420	2 880
- Vesi- ja viemärilaitos			66	-91	0	0	0
-Ympäristö- terveydenhuolto			87	105	110	110	110
-Rakennus- ympäristöjaosto			57	92	100	100	100
Rakennus- ja ympäristön- suojelu	Rakennus- ja ympäristö- lautakunta	53	-	-	-	-	-
Demokratia ja toimivuus	Kunnan- hallitus	2 906	1 803	2 075	2 440	2 440	2 450
- Demokratia			368	459	470	470	475
- Toimivuus			1 435	1 616	1 970	1 970	1 975
Tarkastustoimi	Tarkastus- lautakunta	15	15	20	41	45	45
Vaalit	Keskusvaali- lautakunta	0	0	0	10	0	10
		28 875	13 215	13 901	14 160	14 290	14 650

3.5. Sisäinen liiketoiminta (=sisäiset erät)

Sisäinen liiketoiminta budjetoidaan keskitetysti talousarvion laadinnan yhteydessä talouspalveluissa. Perusteet sisäiselle laskutukselle muodostuu kustannuspaikkatasoilta ulkoista ja sisäistä toiminnasta.

Tilahallinta

Tilahallinta –vastuualueelle laaditaan nettobudjetti tuloslaskelman muotoon. Sisäiset vuokrat lasketaan tilojen käyttäjien neliömäärien mukaan. Tilojen käyttäjät ja tilojen jakaantuminen pyritään vuosittain tarkistamaan.

Tilahallinnan sisäisten vuokrien määrittämistä valmistellaan tilahallintaohjelman käyttöönottoa, josta saataisiin sisäinen pääomavuokra ja ylläpitoavuokra kiinteistöittäin.

Ruoka ja siisteys

Ruoka- ja siisteys –vastuualueelle laaditaan nettobudjetti tuloslaskelman muotoon ja tulostavoite on tehdä tilikaudella vähintään nollatulos. Ruoka- ja siisteys –vastuualueen kustannukset siirtyvät sisäisenä menoina eri palvelualueille suoritteiden arvioiden mukaan. Näistä sisäisistä menoista syntyvät tulot ruoka- ja siisteys –vastuualueelle muodostavat sisäisen tulon.

3.6. Tuloslaskelmaosa

Käyttötalousosan määrärahaaramin perusteella koko kunnan talousarvioraami muodostuu vuodelle 2025 siten, että toimintakate eli rahoitettavat nettomenot ovat noin 14,2 miljoonaa euroa.

Kuntien verotuloennuste, jonka Kuntaliitto, valtiovarainministeriö ja Verohallinto laativat, kuvaa koko maan kuntien verotulojen kehitystä. Kunnallisveron osalta verotuloennustekehikko perustuu Verohallinnon julkaisemaan verotilastoon.

Askolan kunnan verotuloennuste vuodelle 2025 on nopin 12 miljoonaa euroa. Verotuloennuste kehyyksien vuodelle 2025 on määritelty varovaisuuden periaatetta noudattaen. Verotuloennuste perustuu Kuntaliiton verokehikkoon 05/2024. Verotuloennusteessa ei ole mahdollista kunnallisveroprosentin korotusta arvioitu.

Askolan kunnan valtionosuudet ovat vuonna 2025 Kuntaliiton ennakkolaskelman mukaan 3,3 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien arviointiin liittyy epävarmuutta.

Verorahoituksen määriä tarkastellaan syksyn 2024 aikana tarkemmin ennusteiden julkaisujen yhteydessä.

Tuloslaskelmaosa	Tp 2022	Tp 2023	Ta 2024	Talous- arvio- raami 2025	Ts 2026	Ts 2027
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €		
TOIMINTAKATE	-28 875	-13 215	-13 901	-14 160	-14 290	-14 600
Verotulot	22 920	11 859	11 850	11 950	12 500	13 000
- kunnallisvero	20 014	9 421	9 550	9 850	10 360	10 700
- kiinteistövero	1 253	1 285	1 300	1 350	1 350	1 350
- yhteisövero	1 653	1 153	1 000	750	790	950
Valtionosuudet	8 769	3 522	3 400	3 250	3 300	3 350
Rahoitustuotot ja -kulut	-395	-148	0	0	0	0
VUOSIKATE	2 420	2 019	1 349	1 040	1 510	1 750
Poistot ja arvonalentumiset	-1 528	-1 513	-1 500	-1 550	-1 750	-1 750
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	892	505	-151	-510	-240	0

3.7.

3.8. Investointiosa

Askolan kunnan talousarviokehityksessä kestävä talouden näkökulmasta investointitaso ei ylittäisi poistoja ja vuosikate riittäisi kattamaan investoinnit. Investointitarve on kuitenkin suurempi todellisuudessa.

Investointihankkeen raja on 20 000 euroa (alv 0 %). Investointiosan hankkeet valmistellaan pääosin elinympäristö-palvelualueen palvelualuejohtajan johdolla. Palvelualueet esittävät omat investointitarpeensa osana lautakunnan talousarvioesitystä. Investointitalousarvioehdotus tulee elinympäristö-lautakunnan käsittelyn kautta, **määräaika investointisuunnitelmalle on 4.10.2024.**

Valtuusto päättää investointitasosta sitovuustason mukaan talousarvion investointiosassa.

3.9. Rahoitusosa

Yleinen kuntatalouden vähimmäistavoite on, että vuosikate kattaa poistot. Vuosikatteen ylittäessä investointien kokonaismäärän, lainakanta vähenee. Mikäli käyttötalouden puolelta muodostuva vuosikate eri riitä kattamaan investointien kokonaismäärä, lainakanta kasvaa.

Rahoitusosan vaikuttavat suurimpina erinä toiminnan ja investointien nettorahavirtojen summat. Jos vuosikate kasvaa ja investointien määrä vähenee, rahoitustoiminnan rahan tarve pienenee samassa suhteessa.

Investointien noin 3 miljoonan euron vuosittainen toteuttamissuunnitelma on haastava. Vuosikateen painuessa vuosittain noin 1,5 miljoonan tuntumaan, se ei riitä kattamaan investointeja. Suunnitelma sisältää lainanottoa kattamaan investointeja.

Arvion mukaan kunnan lainakanta vuonna 2024 olisi 22,6 miljoonaa euroa. Väestöennuste on 4 700 henkilöä. Asukaskohtainen lainakanta 4 587 euroa/asukas. Vuonna 2023 lainakanta oli reilu 20 miljoonaa euroa ja 4 203 euroa/asukas.

Talousarviovuonna lyhytaikainen kuntatodistuslaina muutettaisiin pitkäaikaiseksi kokonaan tai osittain. Suunnitelma sisältää myös 2,750 miljoonan lisälainanotot.

Rahoitusosa	Tp 2022	Tp 2023	Ta 2024	Talous- arvio- raami 2025	Ts 2025	Ts 2027
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €		
TOIMINTA JA INVESTOINNIT						
Toiminnan rahavirta (=vuosikate)	2 983	2 019	1 349	1 040	1 510	1 750
Investointien rahavirta	-862	-1 100	-5 732	-5 650	-1 480	-4 045
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 924	835	-4 433	-4 660	-20	-2 345
RAHOITUSTOIMINTA						
Lainakannan muutokset	-2 774	-1 872	4 310	5 050	400	2 900
Muut maksuvalmiuden muutokset	150	-666	0	0	0	0
Rahoitustoiminnan rahavirta	-2 624	-2 537	-4 310	5 050	400	2 900
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	-700	-1 702	-123	390	380	555
Lainakanta, 1 000 euroa	20 699	18 827	23 137	28 187	28 587	31 487
Asukasluku, hlöä	4 767	4 767	4 710	4700	4 700	4 700
Lainat, euroa / asukas	4 342	3 997	4 912	5 997	6 082	6 699

4. Henkilöstö

4.1. Henkilöstösuunnittelu

Palvelualueiden on mitoitettava henkilöstömenonsa ja –resurssinsa vuoden 2025 talousarvioraamiin. Talousarvion valmistelussa tulee huomioida suunnitellut henkilöstön siirrot ja muut suunnitellut henkilöstöresurssimuutokset. Palvelualueiden tulee arvioida henkilöstömäärän ja palkkakustannusten kehitystä sekä suunnitella toimenpiteet, joilla talousarvioraami voidaan saavuttaa.

Vapautuvien vakanssien tehtävät tulee ensisijaisesti pyrkiä järjestämään toiminnallisilla muutoksilla ilman rekrytointia. Käyttämättä jääneet vakanssit tulee lakkauttaa. Ohjeen mukaan henkilöstöjaosto käsittelee henkilöstöresurssimuutokset.

Henkilöstösuunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdolliset taloussuunnitelmakaudelle ennakoitujen palvelujen kysynnän muutokset. Henkilöstösuunnittelun tavoitteena tulee olla palvelutuotannon tuottavuuden parantaminen. Palkkabudjetointi tehdään henkilötasolla. Palkkamäärärahoissa huomioidaan toiminnan muutokset nykyisiin palkkakustannuksiin sekä niihin tulevat virka- ja työehtosopimusten mukaiset korotukset.

Palvelualueiden on luetteloitava henkilöstömuutokset (lisäykset, vähennykset, siirrot) talousarvion yhteydessä selkeästi. Tärkeää on perustellut esitykset.

4.2. Koulutussuunnittelu

Henkilöstön kouluttautumiseen pitää myös kiinnittää huomioita. Tavoitteena on, että jokainen työntekijä osallistuisi vuoden aikana koulutuksiin vähintään kolmen työpäivän verran. Palvelualueiden pitää huolehtia siitä, että jokainen työntekijä tulee huomioiduksi osaamisen kehittämisen tarpeita tarkasteltaessa.

Koulutukset pitää olla suunniteltuja ja kirjattuna koulutussuunnitelmaan. Henkilöstöpalvelut-vastuualue hakee vuosittain Työllisyysrahastosta edellisen vuoden koulutusten toteuman perusteella koulutuskorvausta.

Koulutussuunnitelman laadinta on osa talousarvioprosessia.

4.3. Henkilöstökulut

4.3.1. Palkat

Kunta-alan palkkaratkaisu vaikuttaa kunnan talouteen merkittävästi, sillä palkankorotukset vuodelle 2025 ovat yhteensä 1,0 prosenttia, jakaantuen 0,4 % 1.2.2025 alkaen ja 0,6 % 1.6.2025 alkaen. Palkankorotukset on tehty 0,75 % korotuksella koko vuodelle.

Palkkabudjetointi tehdään henkilötasolla excelissä, josta tiedot siirretään Accuna-budjettipohjille kustannuspaikoittain. Palkkabudjetointi valmistellaan talouspalveluiden kanssa yhteistyössä.

4.3.2. Lomarahat

Lomarahat budjetoidaan virka- ja työehtosopimusten mukaan henkilöittäin. Budjetoinnissa huomioidaan lomarahaprocentti, jonka perusteella lomarahavaraus otetaan mukaan.

4.3.3. Henkilöstösivukulut

Henkilöstösivukulut budjetoidaan palkka- ja lomarahojen perusteella.

4.4. Henkilösivukulujen budjetointi vuodelle 2025

Palkkojen sivukuluprosentteja on käytetty seuraavia prosentteja:

- KuEl- ja VaEl-palkkaperusteinen eläkemaksu	17,00 %
- kansaneläke- ja sv-maksu	1,50 %
- työttömyysvakuutusmaksu	1,10 %
- tapaturmavakuutusmaksu	1,00 %
- ryhmähenkivakuutusmaksu	0,10 %

5. Hyvinvointisuunnitelma

5.1. Poikkihallinnollinen velvoite hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen

Kuntalain mukaan kunnan keskeisimpinä tehtävinä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja hyvinvoinnin edistämisen tulee näkyä myös kuntastrategiassa. Vuonna 2023 voimaan tulleen lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta 6 § mukaan on kunnan edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Kunnan on strategiassa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämislle tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on otettava päätöksenteossaan huomioon päätösten arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnan eri palvelualueiden on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja edistämisen vastuutaho.

Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi kunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Kunnan on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on hyvinvointialueiden toiminnan aloittamisen jälkeen yksi kunnan merkittävimmistä poikkihallinnollista strategisista tehtävistä. Kunta ei enää vastaa ns. korjaavasta palveluista.

5.2. Hyvinvointisuunnitelman sisällyttäminen osaksi talousarviota - hyvinvointikertomus

Kunnan laaja hyvinvointikertomus valmistellaan kerran valtuustokaudessa ja sitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Hyvinvointikertomus sisältää kuvauksen kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin nykytilasta, miten eri väestöryhmät voivat ja mitä toimia kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on tehty edellisen valtuustokauden aikana. Suunnitelmaosio nostaa kertomuksesta esiin kehityskohteet ja painopisteet, joihin tulevan valtuustokauden aikana tulee keskittyä.

Hyvinvointikertomuksen tarkoituksena on tukea kunnan päätöksentekoa, auttaa toiminnan priorisoinnissa ja varmistaa toiminnan resurssit. Siksi on tärkeää, että hyvinvointikertomus kulkee osana talousarvio – ja taloudenseurantaprosesseja yhteen sovittaen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategisten linjausten vaikuttavuutta ja seuranta.

6. Taloutta ja toimintaa koskevat ohjeet ja säännöt

6.1. Lainsäädäntö, kansalliset suositukset ja periaatteet

Kunnan ja kuntayhtymän taloudenhoitoa ja sen järjestämistä ohjaavat kuntalain (410/2015) 13. luku, kirjanpitolaki ja -asetus, kirjanpitolautakunnan ja sen kuntajaoston antamat ohjeet sekä JHS (Julkisen hallinnon suositukset) -suositus 199 kunnan talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin palvelualue omalla tehtäväalueellaan. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa, ja että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kirjanpito tulee järjestää siten, että sen avulla voidaan seurata talousarvion toteutumista tilinpäätöksessä laadittavassa talousarvion toteutumisvertailussa (KuntaL 113 §). Toisaalta talousarviossa noudatetaan kirjanpidon suoriteperustetta määrärahan ja tuloarvion ottamisessa talousarvioon. Kirjanpitokäytäntö ohjaa näin menon ja tulon merkitsemistä talousarviossa ja sen toteutumisvertailussa. Talousarviossa käytetään käsitteitä meno tai tulo kaikista taloustapahtumista.

Talousarviossa menoa käytetään yleiskäsitteenä tarkoittaen talousarviovuodelle jaksotettujen toimintamenojen lisäksi myös muuta rahankäyttöä muun muassa investointimenoa, lainanlyhennystä, antolainausta sekä peruspääoman lisäystä. Talousarviovuodelle jaksotettuja tuloja ovat esimerkiksi verotulot, valtionosuudet, maksu-, myynti- ja muut toimintatulot, korkotulot ja muut rahoitustulot sekä lainanotto.

Kuntastrategiasta johdetut talousarviotavoitteet on asetettava niin, että tavoitteet kohdistuvat olennaisiin toimintoihin, jotka ohjaavat kehittämään toimintatapoja ja siten parantamaan toimintojen tuloksellisuutta. Talousarviossa asetettavien tavoitteiden tulee olla selkeitä, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman konkreettisilla mittareilla ja menetelmillä.

Toiminnan tavoite on talousarviossa valtuuston tehtäväkohtaisesti asettama määrärahan käyttötarkoitusta, palvelutuotannon määrää tai laatua tai toiminnan kehittämistä ohjaava tavoite. Kunnanvaltuusto päättää talousarvion käsittelyn yhteydessä, mitkä tavoitteista ovat sitovia. Muut tunnusluvut esitetään perusteluina. Talousarvion toteutumista seurattaessa seurataan myös näiden mittareiden kuvaamien toimintojen toteutumista.

6.1.1. Resurssien jako tehtäville

Tavoitteet tulee sitoa niihin osoitettuihin voimavaroihin. Tämä tarkoittaa, että talousarvioissa osoitetaan toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Toisaalta tavoitteiden tehtävänä on osoittaa, mitä vaikutuksia varojen käytöllä on tarkoitus saada aikaan.

Määräraha on valtuuston toimielimelle antama, euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus tulojen kerryttämiseen/varojen käyttämiseen määrättyjen tavoitteiden toteutumiseksi. Määräraha on sidottu kunnan palvelutavoitteisiin. Tavoiteasettelun ja budjetoinnin yhdistäminen on vaativa tehtävä. Erityisesti asiakaslähtöisten tavoitteiden budjetoinnissa tavoitteiden asettaminen ja budjetointi on haastavaa.

6.1.2. Tasapainoperiaate

Kuntalaki velvoittaa kuntaa huolehtimaan tulorahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiuden säilyttämisestä. Suunnitellun toiminnan ja hankkeiden on oltava realistia suhteessa käytettäviin varoihin. Taloussuunnitelmassa on esitettävä yksilöidyt toimenpiteet edellisiltä tilikausilta kertyneen tai kuluvalta tilikaudelta kertyvän alijäämän kattamiseksi. Muodollista tulojen ja menojen tasapainottamista vuositasolla ei edellytetä. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilipäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajankohtana katetaan.

6.1.3. Brutto- ja nettoperiaate

Bruttoperiaate tarkoittaa, että menot ja tulot budjetoidaan erikseen määrärahoihin ja tuloarvioina. Bruttoperiaatetta käytetään pääsääntöisesti silloin, kun tehtävä rahoitetaan verorahoituksella.

Nettoperiaate tarkoittaa, että talousarviossa sitovuus määrätään tulojen ja menojen erotuksena. Askolan kunnassa on talousarvio on nettositova.

6.1.4. Suorite- ja realisointiperiaate

Menojen suoriteperiaate tarkoittaa, että talousarvioon ja –suunnitelmaan otetaan varainhoitovuoden aikana vastaanotetuista tuotannontekijöistä aiheutuvat tulot ja sellaiset menot, joiden suorittamiseen kunta sitoutuu varainhoitovuoden aikana.

Tulojen realisointiperiaate tarkoittaa, että talousarvioon ja –suunnitelmaan otetaan suoritteiden luovuttamisesta aiheutuvat ja muut kunnalle kuuluvat tulot.

6.1.5. Täydellisyysperiaate

Täydellisyysperiaate tarkoittaa, että kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet otetaan talousarvioon kokonaisuudessaan. Tiedossa olevia menoja ja tuloja ei voi jättää pois talousarviosta. Täydellisyysperiaatteen mukaan kunnan eri tehtävien sisäiset ostot ja menot otetaan myös talousarvioon mukaan, vaikka sisäiseen kaupankäyntiin ei liity rahan käyttöä.

6.1.6. Raamibudjetointiperiaate

Valtuustolla on laaja valta päättää talousarvion määrärahakokonaisuuksista. Pääsääntöisesti määräraha asetetaan tehtäväkohtaisesti niin, että toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttamiseen varatut varat ovat yhdistettävissä talousarviossa. Talousarvion raamiajattelussa voidaan esimerkiksi palvelualueelle osoittaa kokonaismääräraha useiden eri tehtävien hoitamista varten.

6.1.7. Kunnan hallintosääntö

Hallintosäännön mukaan kunnanvaltuusto hyväksyy talousarviossa palvelu- ja tehtäväalueille sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä euromääräiset sitovuudet (=sitova ulkoinen toimintakate).

Talousarviossa valtuusto hyväksyy myös kuntakonsernin tytäryhteisöille tulostavoitteet.

Kunnanhallitus hyväksyy vuosittain talousarvion suunnitteluohjeen. Suunnitteluohje sisältää myös suunnittelukehyksen. Palvelualueet laativat talousarvioehdotuksensa kunnanhallituksen hyväksymän aikataulun ja organisaatorakenteen mukaan.

6.1.8. Kunnan strategia

Kunnan strategiassa tavoitteeksi on määritelty kuntalaisten hyvinvoinnin ja elinvoiman vahvistaminen eri elämän vaiheissa. Kuntastrategia on päivitetty ja hyväksytty kunnanvaltuustossa 12.8.2024. Strategia toimii toiminnan suunnittelun pohjana.

Askolan kuntastrategia vuosille 2025-2027

Toimien toteutumiseen pyritään seuraavien arvojen kautta:

- kestävyys
- osallisuus
- joustavuus
- turvallisuus
- positiivisuus
- rohkeus

Talouden kestävyttä arvioidaan ja ohjataan konsernitasolla kriisikuntakriteerien avulla. Sekä konserniyhtiöidenkin toimintaa ohjaa hyväksytty kuntastrategia.

6.1.9. Osallistuva budjetointi

Jokainen kuntalainen voi osallistua asioiden valmisteluun ja päätökseen

- tekemällä kuntalaisaloitteen tärkeäksi kokemastaan asiasta
- antamalla palautetta kunnan palveluista ja kertoa kehitysideoista
- seuraamalla valtuuston kokousten suoraa lähetyksiä kunnan kotisivuilla jaettavan linkin kautta

Vuoden aikana järjestetään kuntailta-tyyppinen tilaisuus, jossa kunnan toimintoja esitellään ja avataan mm. investointien toteuttamissuunnitelmia. Näin kuntalaiset pääsevät ottamaan kantaa meneillä oleviin toimintoihin sekä antaa palautetta/ideoita toimintojen kehittämiseen.

Osallistuva budjetointi on toimintatapa, jossa asukkaat otetaan mukaan yhteisiä verovarja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Sen toteuttamiseen ei ole yhtä ainoaa oikeaa menetelmää, vaan sitä voidaan toteuttaa monin eri tavoin.

Vuonna 2024 Askolan kokeiltiin ensimmäisen kerran aktiivisuusrahahanketta. Hakukierros oli tammi-helmikuussa 2024 ja päätökset tehtiin huhtikuussa. Samaa toimintatapaa on esitetty talousarviossa 2025 jatkettavan. Tarkennetaan hakukriteereitä ja ohjeistusta. Vuoden 2025 talousarvioon varataan aktiivisuusraha-

hankkeen osuuteen 3 000 euroa. Aktiivisuusraha-hankkeen toteuttaja on yhdistys/yritys/yhteisö. Kunnan rahoitusosuus on maksimissaan 85 prosenttia hankkeen kokonaiskustannuksista. Aktiivisuusraha-hankkeen osallistumiseen hakuaika on tammi-helmikuu 2025. Tarkemmat toimintaohjeet julkaistaan joulukuussa 2024.

7. Kuntakonserni

Kuntakonsernin kuuluvat tytäryhteisöt toimittavat toiminnan tavoitteet strategian mukaisesti, kuvaavat toimenpiteet ja mittarit miten tavoitteet saavutetaan ja mitataan. Lisäksi toimitetaan taloustiedot tuloslaskelmamuodossa. Viimeistään 15.10.2022 mennessä konserniyhtiöt toimittavat

Rahoitusosa	Tp 2022	Tp 2023	Ta 2024	Talous- arvio- raami 2025
Konsernin lainakanta, 1 000 euroa	28 251	26 339	29 311	35 000
Asukasluku	4 767	4 710	4 700	4 700
Konsernilainat, euroa / asukas	5 931	5 592	6 236	7 447

8. Yhteystiedot ja lisätietoja

Talouspalvelut:

Kaija-Leena Tuomisto, talouspäällikkö, puh 040 836 2153, kaija-leena.tuomisto@askola.fi

Henkilöstöpalvelut (mm. koulutussuunnitelma)

Tuija Saloranta, hallintojohtaja, puh. 040 7195 069, tuija.saloranta@askola.fi

Hyvinvointikertomus:

Hyvinvointikoordinaattori Johanna Viuhko, puh. 040 7109 122, johanna.viuhko@askola.fi

JAKELU

Kunnanjohtaja Annu Räsänen
Tuija Saloranta
Esko Halmesmäki
Pirkko Hynninen

Askolan Puhti Oy / Leena Kavén
Kirnujen Asunnot Oy / Antti Leivonen
Veikko Pohjanpellon säätiö sr / Kari Jahnsson